

Ermənistan-Azərbaycan, ərəzələrin işğaldan azad olunması haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

2021-ci il yanvarın 11-də Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan rəhbərləri arasında imzalanmış üçtərəfli sənəddə prioritet hədəf neqliyyat kommunikasiyasının yaradılması və iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsidir. Regionda gerçəkləşdiriləcək ən strateji neqliyyat infrastrukturunu Zəngəzur dəhlizi ilə bağlıdır. Azərbaycanın qərb hissəsi ilə Naxçıvan arasında dəmir yolunun və neqliyyat əlaqəsinin yaradılması bütövlükdə tarixi İpək yolunun xidmətindədir.

Mühüm geoiktisadi layihənin reallaşması isə sadəcə Azərbaycan üçün deyil, region ölkələri üçün olduqca perspektivlidir. O baxımdan burada dünyanın aparıcı ölkələrinin də geoiktisadi maraqları var. Əlbəttə, burada cılız, heç bir potensiala malik olmayan Ermənistanın hansısa maneə xarakterli addımları prosese təsir göstərə bilməz. Azərbaycan tərəfi birmənalı şəkildə Zəngəzur dəhlizindən dəmiryolu və avtomobil yolunun çəkilməsini istəyir. Bu yol həm Azərbaycanın böyük hissəsini Naxçıvanla əlaqələndirəcək, həm də Naxçıvan üzərindən Türkiyə ilə birbaşa dəmiryolu və avtomobil əlaqəsi qurulacaqdır. Xatırladaq ki, Qarabağ münaqişəsidən əvvəl bu dəhliz istifadə olunub, amma münaqişədən sonra Naxçıvanla quru əlaqəsi, ancaq İran ərazisindən keçmək əlverişli olub.

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Neqliyyat və infrastruktur naziri Adil Karasımaloğlu ilə görüşdən regional kommunikasiyaların bərpasından, xüsusən Zəngəzur dəhlizinin reallaşmasından da bəhs edib. Dövlət başçısı vurğulayıb ki, neqliyyat sahəsi həmişə gündəliyimizdə ön sıralardadır. Ölkə rəhbərinin sözlərinə görə, ikinci Qarabağ savaşından sonra bunun önəmi daha da artıb: "Əvvəlki illərdə birgə həyata keçirdiyimiz layihələrlə yanaşı, yeni layihələr də artıq masa üzərindədir. İkinci Qarabağ savaşından sonra biz yeni bir koridor üzərində çalışırıq - Zəngəzur koridoru. Artıq beynəlxalq müstəvidə də bunun adı mehç Zəngəzur koridoru kimi təsbit edilib. Bu da Türkiyə ilə Azərbaycan arasında yeni bir bağlanmanın təminatıdır. Bildiyiniz kimi, müharibədən sonra ilk mərhələdə Ermənistan bu məsələ ilə bağlı öz etirazını bildirmişdi. Ancaq son vaxtlar mənə məlumət verilir ki, Ermənistan tərəfi də artıq bu koridorun qayılmaz olması ilə bağlı məsələləri düzgün təhlil edir. İndi

üçtərəfli çərçivədə müzakirələr aparılır. Azərbaycan, Rusiya, Ermənistan baş nazirlərinin müavirləri səviyyəsində işçi qrup çərçivəsində bu məsələ müzakirə edilir və yaxşı nəticələr də var. Biz artıq azad edilmiş torpaqlarda Horadizdən Ermənistan sərhədinə qədər dəmir yolunun çəkilişinə start verdik. Əminəm ki, yaxın iki il, bəlkə iki il yarım ərzində o dəmir yolu tam istismara verilecək". Prezident vurğulayıb ki, Naxçıvan dəmir yolunun böyük hissəsi fəaliyyətdədir və çatışmayan hissə də inşa edilecək: "Bütün təlimatlar verilib. Ermənistan ərazisində Zəngəzur koridorunun önəmli hissəsi inşa edilmə-

rarına biləcəyini vurğulamışdır: "Biz Azərbaycanın neqliyyat məsələlərində, xüsusilə Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələləri ilə bağlı əməkdaşlıq təklif etmişik. Eyni zamanda, Ermənistanın iki yaxın dostu ilə - Rusiya və İranda dəmir yolu əlaqəsi olacaqdır. Bu dəmir yolu əlaqəsi mövcud deyil. Beləliklə, biz bunu təklif etdik və sizə dəyə bilməyəcək ki, proses gedir. Proses başlayıb, bu, asan deyil, lakin başlayıb".

Dövlət başçısı Zəngəzur layihəsi barədə çıxışında sözügedən dəhlizin açılması nəticəsində Ermənistanın normal inkişaf qədəm qoyacağını beynəlxalq ictimaiyyətin də nə-

müqavilələr çərçivəsində hərəkət üçün beynəlxalq standartlara uyğun olmalıdır".

Siyasi elmlər doktoru, professor Cümşüd Nuriyev "Şərq"ə açıqlamasında bildirib ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması Azərbaycanın tarixi ədalətli bərpa etməsinə xidmət edəcək. Professorun sözlərinə görə, yüz ilə yaxındır ayrı düşdüyümüz Naxçıvanı quru yoluyla birləşəcəyik. Eyni zamanda qardaş Türkiyə ilə torpaq üzərindən əlaqəmiz təmin olunacaq. "Zəngəzur dəhlizi tranzit ölkə kimi Azərbaycana

Zəngəzur dəhlizinin açılması Cindən başlayan Böyük İpək yolunun birmənalı reallaşması ilə nəticələnecek. Bu da Azərbaycanın növbəti meqalayihəsidir. Prezident bu layihənin həyata keçirilməsində həddindən artıq maraqlı və ısrarlıdır. Dövlət başçısı öz iradəsini ortaya qoyub".

Siyasi şərhçi Asif Narimanlı "Şərq"ə deyib ki, Prezident İlham Əliyev hələ martın 6-da cəmiyyətdə "Naxçıvan dəhlizi" adlandırılan, Naxçıvanı Azərbaycanla birləşdirən neqliyyat kommunikasiyasını Zəngəzur dəhlizi elan etdi. Hədəf isə heç

Zəngəzur dəhlizi Azərbaycan gündəliyinin ön sıralarındadır

Artıq layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı işlərə başlanıb

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

siyası-iqtisadi faydalar verəcək. Rusiya və Mərkəzi Asiya ölkələri Azərbaycan üzərindən birbaşa Yaxın və Orta Şərqə çıxış əldə edəcəklər. Azərbaycan bölgədə sadəcə Cənubi Qafqazın deyil, bütövlükdə Qafqazın lider ölkəsinə çevrilecək. Burada Rusiya, Türkiyə, Azərbaycan üçlüyü mühüm rol oynayaacaq. İran da dəhlizdən yararlanacaq. Dəhliz Rusiya və Ermənistan üçün də çox lazımdır. Ermənistan tamamilə blokadadadır. Siyası və iqtisadi cəhətdən təcrid olunmuş vəziyyətdədir. Ermənistan bütün blokadaları Zəngəzur dəhlizinə imkan yaratmaqla tezliklə aradan qaldıra bilər".

C. Nuriyev vurğulayıb ki, Ermənistan seçkiyə qədər Paşinyanın əleyhinə olan müxalif qüvvələr bu dəhlizin açılmasına qarşı çıxış edəcəklər. Amma dəhlizin önəmi o qədər çoxdur ki, Ermənistan hansısa müxalif qrupların reallaşmasına mane ola bilməz: "Hətta seçkidə Paşinyan məğlub olarsa, onun yerinə Rusiyaya yaxın adam gəlsə, dəhlizin açılması daha da sürətlənər. Ümumiyyətlə, Ermənistan bir dövlət kimi mövcud deyil. Daha doğrusu, Rusiyanın bir nömrəli "dövlət əvəli", vasaqidir. İravadna son qarar Moskvadan verilir, Rusiya isə təbii olaraq öz maraqlarını güdür. Nəzərə alaq ki, Ermənistanın bütün infrastrukturunu Rusiyanın əlindədir. Bu da o deməkdir ki, Zəngəzur dəhlizinin işə düşməsində Ermənistan bir dövlət kimi müqavimət göstərə bilməyəcək.

"Zəngəzur dəhlizinin açılması Azərbaycanın tarixi ədalətli bərpa etməsinə xidmət edəcək"

İdir. Beləliklə, yeni bir koridor açılacaq və Türkiyə-Azərbaycan arasında bu bağlanti daha da möhkəm olacaqdır".

Ölkə rəhbəri mayın 20-də "Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq perspektivləri" adlı müzakirələrdə çıxışı zamanı da bildirdi ki, Zəngəzur dəhlizi regionun iqtisadi mənzərəsini dəyişəcək. Dövlət başçısı diqqətə çatdırıb ki, artıq sözügedən layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı işlərə başlanılıb: "Azərbaycan bu məsələdə artıq texniki və maliyyə imkanlarını ayırıb. Zəngəzur dəhlizi açıldıqdan sonra bütün region ölkələri üçün yeni imkanlar yaranaçaq". Ölkə rəhbəri mövzu ətrafında danışıqdan Ermənistanın da bu şansıdan ya-

zərəne çatdırıb: "Onların heç kimlə dəmiryolu əlaqəsi yoxdur. Ona görə də heç kim investisiya qoymur. Bu, onlar üçün imkanlar açacaq. Amma öz seçimlərini etməlidirlər".

Xatırladaq ki, Ermənistan Baş naziri səlahiyyətlərini icra edən Nikol Paşinyan da Azərbaycanla dəmiryolu əlaqəsindən danışıb. Seçki öncəsi tərəfdarları ilə görüşən Paşinyan vurğulayıb ki, neqliyyat kommunikasiyalarının bərpası ilk növbədə fəaliyyət göstərən dəmiryolu kommunikasiyalarının açılması deməkdir. Onun sözlərinə görə, Ermənistan üçün prioritet dəmiryol xətlərinin bərpası və yenidən açılmasıdır: "Dəmiryol rabitəsi MDB tərəfindən təsdiqlənmiş

də sırr deyil: "10 noyabr razılaşmasında "dəhliz" və ya "Zəngəzur" ifadəsi yer almayıb. Onun sözlərinə görə, Paşinyan daxili auditoriyaya sakitləşdir-mək, opponetlərinin itihamlarına cavab vermək üçün "Mehriban dəhliz keçmir", "Zəngəzur dəhlizi yoxdur" sözlərini dedikdə bu layihənin olmaması yox, üçtərəfli razılaşmada belə ifadələrin yer almasına istisnad edib. Razılaşmaya belə ifadənin salınmaması böyük ehtimalla Paşinyan hakimiyyətinin prosesin icrası zamanı daxili siyasətdə çətin vəziyyətdə düşməməsinə hesablanıb. Bakı üçün vacib olan istədiyi nəticəyə nail olmaqdır. Neqliyyat kommunikasiyasının beynəlxalq müstəvidə Zəngəzur dəhlizi kimi təsbit edilməsi hədəfə doğru atılan ciddi addımlardan biri hesab oluna bilər. Birincisi, Zəngəzur dəhlizi ifadəsinin geosiyasi ləksikona daxil edilməsi Zəngəzurun Azərbaycanın tarixi torpağı olması faktını yenidən aktuallaşdırma bilər. İkincisi, bu, Azərbaycanın Zəngəzur qayıdış hədəfinin beynəlxalq müstəvidə legitimləşdirilməsinə zəmin yarada bilər. Üçüncüsü, dünya Zəngəzur dəhlizindən danışıqda, Zəngəzur və onun tarixi gündəmdə qalacaq və bu, tarixi torpağa qayıdış strategiyasında olduqca əhəmiyyətlidir".

İsmayıl Qocayev

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunub